

ABBÉ HENRI BREUIL
1877 — 1961

Nekroloji :

HENRI BREUIL

1877 — 1961

Ord. Prof. Dr. ŞEVKET AZİZ KANSU

Çağımızın en ünlü Prehistorik Arkeoloji bilgini Abbé H. Breuil, 14 Ağustos 1961 günü 84 yaşında, Fransa'da hayata vedâ etti. Abbé Breuil (Henri-Edouard-Prosper), 28 Şubat 1877'de Fransa'da Mortain'de (Manche) doğmuştur. Akademik mesleğe 1905 yılında İsviçre'nin Fribourg üniversitesinde Prehistorya ve Etnografya doçenti olarak giren bilgin, o tarihten ölümüne kadar geçen uzun yıllar süresince, kendi vatanı Fransa başta olmak üzere, Avrupa, Asya, Afrika'da yaptığı tarih öncesi araştırmaları, sayısı 470'i geçen eser ve yayınları, yetiştirdiği öğrencileri ile ilgilendiği bilime unutulmıyacak hizmetlerde bulunmuştur. *Institut de France* üyesi, *Collège de France* ve *Institut de Paléontologie Humaine*'de aslî ve fahri profesör olan Abbé Breuil, Cambridge, Oxford, Edimburg, Captown, üniversitelerinin *Doctor honoris causa*'sı, 42 akademi ve bilim kurumunun üyesi bulunmakta idi. Bu durum, Onun, sahasında dünya çapında haklı bir şöhret ve otoriteye sahip olduğunu gösterir. Ömrünün hemen altmış yılını Prehistorya araştırmalarına harcamış olan bilginin dördüncü zaman Fosil insanların sanat eserleri üzerine olan incelemeleri, Prehistorik sanatın mahiyeti ve sembolizması hakkındaki bilgilerimizi çok genişletmiştir. Eski taş devri (Paleolitik) kültürlerin kronolojisi ve sınıflanması üzerine daha 1912 yılında ortaya koyduğu yeni esaslar, bugün de araştırmacılara ışık tutmaktadır. Abbé Breuil, Çin'de Pekin yakınında Chou-Kou-Tien mağarasında keşfedilmiş *Sinanthropus Pekinensis*'in, ateşi kullanmasını bilen ilk insan öncüsü olduğunu tespiti muvaffak olmuştur. Abbé Breuil, Atatürk'ün koruyucu başkanlığında toplanan II. Türk Tarih Kongresine (İstanbul 1937) davet edilen tanınmış bilginler arasında idi. Kongreye "Avrupa, Asya ve Afrika arasında iltisak noktası Türkiye-la Turquie, point de jonction entre l'Europe, l'Asie et l'Afrique" adını taşıyan bir tebliğ ile katılmıştı.

1937 yılında Collège de France'da vermiş olduğu açış dersi de tarafımızdan "Prehistorya-Tarihten evvelki zamanlar bilgisi" adı

altında dilimize çevrilmiştir. Abbé Breuil, 1939'da Institut de France'a üye seçildiği zaman dostları ve talebeleri kendisine bir madalya sunma merasimi tertiplemişlerdi. Hâtırasına ithaf ettiğimiz bu satırların başındaki suret (*effigie*) o madalyaya aittir. Yine büyük bilginin 80. doğum yıldönümünü, 25 haziran 1957'de Paris'te Musée de L'Homme'da dünyanın dört bir köşesinden gelen davetli dostları, talebeleri sıcak ve samimî bir şekilde onun etrafında toplanarak kutlamıştık. Arkadaşlarından tanınmış Prehistoryacıardan müteveffa Dr. Henri Martin'in kızı Mlle Germaine Henri Martin'in büyük gayreti ile düzenlenen bu merasimde yine onun gayreti ile yayınlanan "Hommage à l'abbé Henri Breuil pour son quatre-vingtième anniversaire-Sa Vie, son Oeuvre, Bibliographie de ses travaux. Paris 1957" adlı ve dostu, Institut üyesi M. R. Lantier'nin önsözü ile kıymetlenmiş, onun ilmî şahsiyetini, çalışma ve buluşlarını, eserlerinin bibliyografyasını toplayan bir armağan eser kendisine sunulmuştur.

Abbé Breuil'ün, kendileri gibi bilim ve gerçeği araştırma yoluna girmiş olanları koruyan, yetiştiren gerçek büyük öğretmenlerin meziyetlerine sahip, tevazu ve müsamaha sahibi bir bilgin olduğunu gösteren bir hâtıramı nakledeceğim : 1935 yılında Oslo'da toplanan Prehistorik ve Protohistorik bilimler milletlerarası kongresinin daimî konseyi toplantısında konsey üyelerinden bazıları kongrelerde okunacak tebliğlerin bir komite tarafından daha önce incelenmesini teklif etmişlerdi. Bu teklif üzerine lehte ve aleyhte konuşanlar olmuştu. Fakat Breuil'ün şu sözleri herşeyi hal etmişti: "Ben bilim alanında Abbé Breuil oluncaya kadar ne çok hatalar işledim!".

Abbé Henri Breuil'ün aramızdan ayrılması ile yalnız Fransa değil, ilim dünyası, insan bilimleri alanında büyük ve dinamik bir şahsiyeti, bir hocayı, bir dostu kaybetmiş oldu. Onu şahsen veya eserleri, araştırmaları ile tanıyanların tesellisi, adının ve eserlerinin kuşaklar boyunca yaşayacak değerinde olmasıdır.